

โมเดลการวัดความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชีของนักศึกษาปริญญาตรี
ในประเทศไทย: การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง
A MEASUREMENT MODEL OF UNDERGRADUATE STUDENTS' INTENTION TO PURSUE AN
ACCOUNTING CAREER IN THAILAND: AN APPLICATION OF SECOND-ORDER
CONFIRMATORY FACTOR ANALYSIS

ชนิษฐา ศักดิ์สุรีย์มงคล¹ ประนอมพร ขำขันมาลี¹ และ ศุภกฤต ปิติพัฒน์¹

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Khanidta Saksureemongkol¹ Pranomporn Khakhumalee¹ And Supagrit Pitiphat¹

¹Faculty of Management Sciences, Udon Thani Rajabhat University

(Received: June 19, 2025; Revised: June 30, 2026; Accepted: June 30, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชีของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี จากมหาวิทยาลัย 18 แห่ง จำนวน 700 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โดยมีค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 2.69 GFI = 0.97 AGFI = 0.94 CFI = 1.00 RMSEA = 0.049 และ SRMR = 0.015 โมเดลประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ทักษะคติ ความตั้งใจแสวงหาความรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 14 ตัวบ่งชี้ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.83–0.94 โมเดลมีค่าความตรงเชิงเหมือนอยู่ในเกณฑ์ดี โดยค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝง อยู่ระหว่าง 0.936–0.960 และค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัด อยู่ระหว่าง 0.800–0.831 นอกจากนี้ ยังพบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.942–0.960 ซึ่งแสดงถึงระดับความเที่ยงของโมเดลอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: โมเดลการวัด ความตั้งใจเลือกอาชีพ การบัญชี

ABSTRACT

This study aimed to examine the goodness-of-fit of a measurement model of undergraduate students' intention to pursue a career in accounting in Thailand with empirical data. The sample comprised 700 undergraduate students majoring in accounting from 18 universities across the country. The research instrument was a five-point Likert-scale questionnaire, and data were analyzed using second-order confirmatory factor analysis. The results revealed that the proposed model demonstrated a good fit with the empirical data, with $\chi^2/df = 2.69$, GFI = 0.97, AGFI = 0.94, CFI = 1.00, RMSEA = 0.049, and SRMR = 0.015. The model consisted of three key components: Attitude, Current Knowledge Enhancement, and Learning Environment, encompassing a total of 14 observed indicators with standardized factor loadings ranging from 0.83 to 0.94. The model showed satisfactory convergent validity, with construct reliability (CR) values

ranging from 0.936 to 0.960, and average variance extracted (AVE) values ranging from 0.800 to 0.831. Additionally, the Cronbach's alpha coefficients for the three components ranged from 0.942 to 0.960, indicating a high level of internal consistency and reliability of the measurement model.

Keywords: Measurement Model, Intention to Choose Career, Accounting

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่โลกการทำงานมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิชาชีพบัญชีซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการจัดการองค์กร ยังคงมีความต้องการแรงงานเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากหลายแหล่งสะท้อนว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาด้านบัญชีจำนวนไม่น้อยไม่ได้เลือกประกอบอาชีพในสายงานดังกล่าว (Wulan et al., 2023) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการผลิตบัณฑิตและการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบัญชีในระดับอุดมศึกษา

การทำความเข้าใจ “ความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพ” (Career Intention) ของนักศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากกรอบ “ทฤษฎีพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อการประกอบอาชีพ” (Social Cognitive Career Theory: SCCT) ของ Lent, Brown and Hackett (1994) ซึ่งเสนอว่าความตั้งใจในเส้นทางอาชีพของบุคคลได้รับอิทธิพลจากความเชื่อในความสามารถของตนเอง (self-efficacy) ความคาดหวังต่อผลลัพธ์ (outcome expectations) และเป้าหมายส่วนบุคคล (personal goals) โดยทั้งหมดนี้เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ (learning experiences) และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนา

เมื่อพิจารณาในบริบทของการเลือกประกอบอาชีพบัญชี งานวิจัยบางชิ้นได้นำเสนอองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกับ SCCT โดยจำแนกออกเป็น 3 มิติที่มีความสำคัญ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) ซึ่งส่งผลต่อการสร้างประสบการณ์และแรงจูงใจ (Hatane et al., 2021) ความตั้งใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (Current Knowledge Enhancement) ซึ่งสะท้อนระดับความเชื่อมั่นในตนเอง (Min-En et al., 2024) และ ทศนคติ (Attitude) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ผลลัพธ์ของการประกอบอาชีพ หากนักศึกษามีทัศนคติในทางบวกต่ออาชีพบัญชี และมีประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่ดี ย่อมเพิ่มแนวโน้มที่จะตัดสินใจเข้าสู่อาชีพสายนี้ในอนาคต (Hatane & Setiono, 2019)

อย่างไรก็ตาม แม้องค์ประกอบทั้งสามดังกล่าวจะได้รับการกล่าวถึงในวรรณกรรมบางส่วนแล้ว แต่การศึกษาเชิงลึกที่ประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second-Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดอย่างเป็นระบบ โดยใช้กรอบแนวคิดของ SCCT เป็นฐานการวิเคราะห์ในบริบทประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ยังมีอยู่อย่างจำกัด นี่คือการวิจัยที่มุ่งหวังจะเพิ่มเติม

จากบริบทข้างต้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชีของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ ทศนคติ (Attitude) ความตั้งใจแสวงหาความรู้ทางวิชาชีพบัญชี (Current Knowledge Enhancement) และสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ (Learning Environment) ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับทฤษฎี SCCT

ผลการวิจัยที่ได้รับจะมีคุณูปการทั้งในเชิงทฤษฎีและการประยุกต์ใช้ โดยในเชิงทฤษฎีจะช่วยยืนยันความเหมาะสมของโครงสร้างโมเดลภายใต้กรอบ SCCT และขยายความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความ

ตั้งใจในอาชีพสายบัญชี ส่วนในเชิงการประยุกต์ใช้ ผลลัพธ์จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับมหาวิทยาลัย ผู้วางนโยบายหลักสูตร หรือผู้บริหารการศึกษา ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และระบบแนะแนวอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลการวัดความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชีของ นักศึกษาปริญญาตรีในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อการประกอบอาชีพ (Social Cognitive Career Theory: SCCT)

ทฤษฎีพฤติกรรมทางปัญญาเพื่อการประกอบอาชีพ ได้รับการพัฒนาโดย Lent, Brown and Hackett (1994) โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1986) ซึ่งให้ความสำคัญกับ บทบาทของการเรียนรู้จากประสบการณ์ การสังเกต และบริบททางสังคมในการพัฒนาความสามารถและ ทิศทางอาชีพของบุคคล SCCT อธิบายว่า กระบวนการพัฒนาและเลือกเส้นทางอาชีพของบุคคลได้รับอิทธิพล จาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ความเชื่อในความสามารถของตนเอง (self-efficacy beliefs) 2) ความคาดหวังต่อ ผลลัพธ์ (outcome expectations) และ 3) เป้าหมายหรือความตั้งใจส่วนบุคคล (personal goals) โดยที่ทั้ง สามองค์ประกอบนี้จะมีอิทธิพลร่วมกันต่อการกำหนดความสนใจ การตั้งเป้าหมาย และการเลือกทางอาชีพ

นอกจากนี้ SCCT ยังเสนอให้พิจารณาปัจจัยด้านบริบท (contextual factors) เช่น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โอกาส หรืออุปสรรคทางสังคม รวมถึงประสบการณ์การเรียนรู้ (learning experiences) ที่เป็นปัจจัยเสริมสร้างหรือขัดขวางการพัฒนาเส้นทางอาชีพ ซึ่งมีความสำคัญในการเข้าใจ พฤติกรรมของบุคคลในบริบทที่แตกต่างกัน (Lent et al., 2000)

SCCT ได้รับการประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในงานวิจัยด้านการศึกษาและการแนะแนวอาชีพ โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญกับการตัดสินใจด้านอาชีพอย่างจริงจัง

2. องค์ประกอบความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชี

การศึกษาความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชีของนักศึกษา ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ในช่วงหลัง เนื่องจากพบว่ามีบัณฑิตจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้เข้าสู่อาชีพในสายงานบัญชี ทั้งที่สำเร็จการศึกษาใน สาขาดังกล่าว (Hatane et al., 2021) โดยมีองค์ประกอบหลักที่ได้รับการศึกษาและพิสูจน์ว่ามีอิทธิพลต่อความ ตั้งใจเลือกอาชีพทางการบัญชีอยู่ 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ทศนคติ (Attitude) เป็นการประเมินเชิงบวกหรือเชิงลบของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งใน บริบทของการเลือกอาชีพ ทศนคติที่นักศึกษามีต่อวิชาชีพบัญชี เช่น ความมั่นคง รายได้ ความก้าวหน้า หรือ ความน่าสนใจของงาน จะมีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ทศนคติเหล่านี้สัมพันธ์โดยตรงกับ องค์ประกอบ “outcome expectations” ใน SCCT (Min-En et al., 2024)

2.2 ความตั้งใจแสวงหาความรู้ทางวิชาชีพบัญชี (Current Knowledge Enhancement) องค์ประกอบนี้ สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของนักศึกษาในการพัฒนาความรู้และทักษะด้านบัญชีอย่างต่อเนื่อง เช่น การเข้าร่วมอบรมเพิ่มเติม การอ่านตำราเสริม หรือการเตรียมสอบวิชาชีพ การตั้งใจแสวงหาความรู้แสดงถึง

ระดับของ “self-efficacy” ที่สูงขึ้น ซึ่งใน SCCT ถือว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่ผลักดันให้บุคคลตั้งเป้าหมายและดำเนินการตามเส้นทางอาชีพของตน (Hatane & Setiono, 2019)

2.3 สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ (Learning Environment) สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้หมายถึง บรรยากาศหรือเงื่อนไขที่สนับสนุนการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา เช่น ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติ หรือแรงสนับสนุนจากเพื่อนและครอบครัว ซึ่งล้วนเป็นประสบการณ์ที่ช่วยหล่อหลอมความเชื่อของนักศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของตนเองและโอกาสในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิด “learning experiences” และ “contextual influences” ใน SCCT (Hatane et al., 2021)

งานวิจัยหลายชิ้นยืนยันว่า การพัฒนาองค์ประกอบทั้งสามด้านนี้ร่วมกัน สามารถเสริมสร้างเจตคติที่ดี เพิ่มความมั่นใจในตนเอง และส่งเสริมความตั้งใจในการเลือกอาชีพด้านบัญชีอย่างมีประสิทธิภาพ (Min-En et al., 2024; Hatane et al., 2021)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี ประจำปีการศึกษา 2567 จากมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ จำนวน 18 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยขั้นตอนที่ 1 สุ่มเลือกมหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาคที่มีการเปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี รวมทั้งสิ้น 18 แห่ง จำแนกเป็น ภาคเหนือ 4 แห่ง ภาคกลาง 6 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 แห่ง และภาคใต้ 4 แห่ง ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยประสานไปยังหัวหน้าสาขาวิชาการบัญชีในมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 จากมหาวิทยาลัยที่ถูกสุ่มเลือกในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นหน่วยย่อยที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี เป็นกลุ่มเป้าหมายในการคัดเลือกนักศึกษาเข้าสู่กลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสุ่มนักศึกษาปริญญาตรีสาขาวิชาการบัญชี ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามชั้นปีการศึกษา จากแต่ละมหาวิทยาลัยตามสัดส่วนจนครบตามขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้ ขนาดตัวอย่างโดยใช้อัตราส่วน 20 หน่วยตัวอย่าง ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ (Bentler & Chou, 1987) การวิจัยนี้ มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 14 ตัวแปร ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมคือ 280 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างเพิ่มขึ้นจากเดิม เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจในการทดสอบทางสถิติ จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 700 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถาม โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ โดยมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหา หลังจากนั้นได้ทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้านทัศนคติ มีค่าเท่ากับ 0.968 ด้านความตั้งใจแสวงหาความรู้ มีค่าเท่ากับ 0.966 และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.968 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 (Cortina, 1993) สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีระดับความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน – ตุลาคม พ.ศ.2567 โดยประสานไปยังหัวหน้าสาขาวิชาการบัญชีในมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นจึงนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second-Order Confirmatory Factor Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ดัชนีทดสอบความกลมกลืนโมเดล เพื่อทดสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ดังตารางที่ 1) ในกรณีที่โมเดลไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะทำการปรับแก้โมเดลโดยผ่อนคลायข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ กล่าวคือ ให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน แล้วจึงแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำค่าสถิติที่ได้จากการคำนวณมาใช้ในการอธิบาย

ตาราง 1 ค่าสถิติทดสอบความกลมกลืนโมเดล

ค่าดัชนี	เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	อ้างอิง
ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative chi-square: χ^2/df)	มีค่าต่ำกว่า 3.00	Bollen (1989) Diamantopoulos and Siguaw (2000)
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI)	มีค่ามากกว่า 0.90	Diamantopoulos and Siguaw (2000) Kelloway (2015)
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI)	มีค่ามากกว่า 0.90	Diamantopoulos and Siguaw (2000) Kelloway (2015)
ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI)	มีค่ามากกว่า 0.95	Schumacker & Lomax (2010) Kelloway (2015)
ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized root mean square residual: SRMR)	มีค่าต่ำกว่า 0.05	Diamantopoulos and Siguaw (2000) Schumacker & Lomax (2010)
ค่ารากกำลังสองของความคลาดเคลื่อน โดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA)	มีค่าต่ำกว่า 0.05	Schumacker & Lomax (2010) Kelloway (2015)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (จำนวน 651 คน, 93.00) มีอายุระหว่าง 21 – 23 ปี (จำนวน 375 คน, ร้อยละ 53.57) ศึกษาในหลักสูตร 4 ปี (จำนวน 467 คน, ร้อยละ 66.71) ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 (จำนวน 248 คน, ร้อยละ 35.43) และมีเกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.50 – 3.49 (จำนวน 396 คน, ร้อยละ 56.57)

2. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า โมเดลไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับโมเดลโดยการพ่วงคลายข้อตกลงเบื้องต้น โดยให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งหลังจากปรับโมเดลแล้ว เมื่อพิจารณาดัชนีความกลมกลืน ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ สัมพัทธ์ (χ^2 / df) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (AGFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) ค่ารากกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบความกลมกลืนโมเดล

ค่าดัชนี	เกณฑ์พิจารณา	ผลการทดสอบความกลมกลืนโมเดล			
		โมเดลสมมติฐาน	ผลทดสอบ	ปรับโมเดล	ผลทดสอบ
χ^2 / df	น้อยกว่า 3.00	7.38	ไม่ผ่าน	2.69	ผ่าน
GFI	มากกว่า 0.90	0.90	ไม่ผ่าน	0.97	ผ่าน
AGFI	มากกว่า 0.90	0.86	ไม่ผ่าน	0.94	ผ่าน
CFI	มากกว่า 0.95	0.99	ผ่าน	1.00	ผ่าน
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.020	ผ่าน	0.015	ผ่าน
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.096	ไม่ผ่าน	0.049	ผ่าน

เมื่อพิจารณาความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) พบว่า ตัวบ่งชี้ในโมเดลทั้ง 14 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.83 – 0.94 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 (Hair et al., 2014) ค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝง (The Construct Reliability: CR) และค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (An Average Variance Extracted: AVE) พบว่า ค่า CR ในแต่ละองค์ประกอบ มีค่าระหว่าง 0.936 – 0.960 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.70 (Hair et al., 2014) ส่วนค่า AVE มีค่าระหว่าง 0.800 – 0.831 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.50 (Hair et al., 2014) แสดงว่าโมเดลมีความตรงเชิงเหมือนอยู่ในเกณฑ์ดี ดังตารางที่ 3

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยง (Reliability) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (α) ขององค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.942 – 0.960 สอดคล้องกับ Cortina (1993) ที่อธิบายว่าค่าดังกล่าวควรสูงกว่า 0.70 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรแฝงในโมเดล มีความเที่ยงผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 3

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านทัศนคติ (ATD) ตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.84 – 0.93 มี โดยตัวบ่งชี้ความตระหนักถึงความรู้ทางการบัญชี (ATD1) และการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยความรู้ทางการบัญชี (ATD4) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด

ด้านความใจแสวงหาความรู้ (CKSI) ตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.87 – 0.94 โดยตัวบ่งชี้การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางการบัญชี (CKSI1) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด

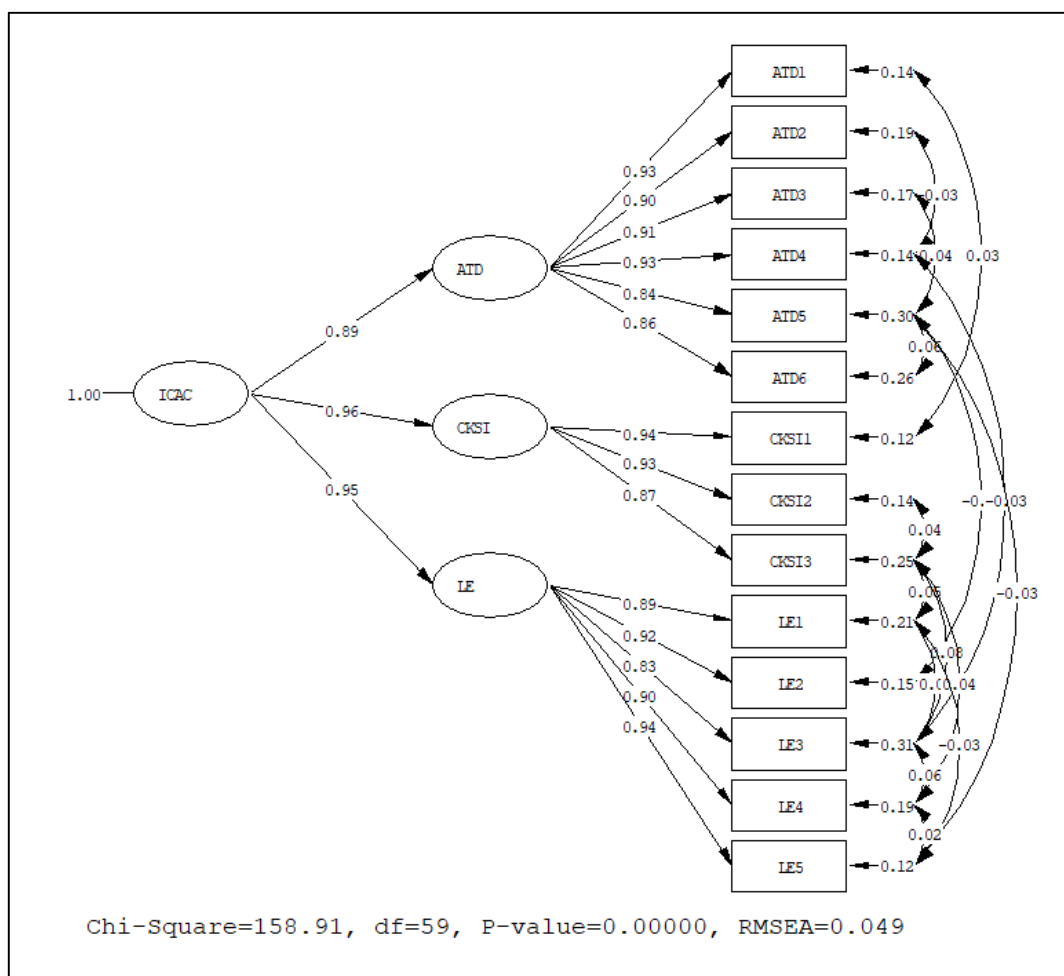
ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (LE) ตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.83 – 0.94 โดยตัวบ่งชี้ความรู้ที่กว้างขวางของอาจารย์ผู้สอนการบัญชี (LE5) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบหลัก คือ ด้านทัศนคติ (ATD) ด้านความตั้งใจแสวงหาความรู้ (CKSI) และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (LE) พบว่า ทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยพิจารณาจากค่าสถิติที (t) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.89 – 0.96 โดยองค์ประกอบด้านความตั้งใจแสวงหาความรู้ (CKSI) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชีของนักศึกษาปริญญาตรีในประเทศไทย

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	SFL	t	SE
ด้านทัศนคติ (ATD) CR = 0.960 AVE = 0.800 α = 0.960	0.89	26.73**	0.033
ATD1: ความตระหนักถึงความรู้ทางการบัญชี	0.93	-	-
ATD2: ความสำคัญของความรู้ทางการบัญชี	0.90	40.15**	0.025
ATD3: การเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเอง	0.91	42.34**	0.024
ATD4: การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยความรู้ทางการบัญชี	0.93	44.43**	0.025
ATD5: วิธีการ “คิดนอกรอบ” โดยอาศัยความรู้ทางการบัญชี	0.84	33.40**	0.027
ATD6: การเลือกบัณฑิตที่มีความรู้ทางการบัญชีของนายจ้าง	0.86	36.21**	0.027
ด้านความตั้งใจแสวงหาความรู้ (CKSI) CR = 0.936 AVE = 0.831 α = 0.942	0.96	30.09**	0.032
CKSI1: การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางการบัญชี	0.94	-	-
CKSI2: การพัฒนาความรู้ความสามารถทางการบัญชี	0.93	44.43**	0.022
CKSI3: การส่งเสริมความรู้ทางการบัญชี	0.87	36.24**	0.024
ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (LE) CR = 0.953 AVE = 0.804 α = 0.956	0.95	27.32**	0.035
LE1: การอภิปรายในประเด็นเกี่ยวกับการบัญชี	0.89	-	-
LE2: การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการศึกษาทางการบัญชี	0.92	38.24**	0.027
LE3: การพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับความรู้ทางการบัญชี	0.83	35.37**	0.025
LE4: การกระตุ้นให้เกิดการศึกษาประเด็นใหม่ทางด้านการบัญชี	0.90	35.64**	0.027
LE5: ความรู้ที่กว้างขวางของอาจารย์ผู้สอนการบัญชี	0.94	37.06**	0.028

หมายเหตุ: SFL คือ น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน; **p< 0.01

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชีของนักศึกษาปริญญาตรีในประเทศไทย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดความตั้งใจเลือกประกอบอาชีพทางด้านบัญชีของนักศึกษาปริญญาตรีในประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด SCCT ของ Lent, Brown and Hackett (1994) ซึ่งอธิบายว่า ความตั้งใจในเส้นทางอาชีพมีความสัมพันธ์สูงกับความเชื่อในความสามารถของตนเอง ความคาดหวังต่อผลลัพธ์ และบริบททางสังคม

ในส่วนขององค์ประกอบทั้ง 3 ได้แก่ ด้านทัศนคติ ความตั้งใจแสวงหาความรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานในระดับสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของตัวบ่งชี้ในเชิงเนื้อหาและเชิงโครงสร้าง นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังพบว่า โมเดลมีความตรงเชิงเหมือนอยู่ในเกณฑ์ดี โดยค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัด (AVE) ของแต่ละองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.800 – 0.831 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ Hair et al. (2014) กำหนดไว้ที่ 0.50 และมีค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝง (CR) อยู่ระหว่าง 0.936 – 0.960 ซึ่งเกินเกณฑ์ขั้นต่ำที่ 0.70 ตามข้อเสนอของ Fornell & Larcker (1981) ที่สำคัญคือ ค่าความเที่ยงของโมเดลการวัดซึ่งประเมินโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) สำหรับทั้งสามองค์ประกอบ พบว่ามีค่าระหว่าง 0.942 – 0.960 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก ทั้งนี้ Cortina (1993)

ได้เสนอว่า ค่า Cronbach Alpha ที่มากกว่า 0.70 บ่งชี้ถึงระดับความเที่ยงที่เหมาะสมในการวัดพฤติกรรมหรือทัศนคติในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ และในกรณีนี้ ค่า Alpha ที่สูงมาก สะท้อนถึงความสม่ำเสมอภายในของแต่ละกลุ่มตัวชี้วัด (Internal Consistency) อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ผลจากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดในโมเดลคือ ความตั้งใจแสวงหาความรู้ ซึ่งแสดงถึงความมุ่งมั่นของนักศึกษาในการพัฒนาตนเองผ่านการเรียนรู้เพิ่มเติมองค์ประกอบนี้สะท้อนถึงระดับความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง ตามที่ SCCT อธิบายว่า ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงมีแนวโน้มที่จะตั้งเป้าหมายในเส้นทางอาชีพที่ชัดเจนและความพยายามในการบรรลุเป้าหมายนั้น (Bandura, 1986; Hatane & Setiono, 2019) โดยในส่วนของ ทัศนคติ (Attitude) ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจเลือกอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของ Min-En et al. (2024) ที่ระบุว่า ทัศนคติในเชิงบวกต่ออาชีพบัญชีมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักศึกษารับรู้ถึงความมั่นคง รายได้ และโอกาสความก้าวหน้า

ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) ยังมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งช่วยส่งเสริม ความเชื่อในความสามารถของตนเอง และความคาดหวังต่อผลลัพธ์ของนักศึกษา สอดคล้องกับ Hatane et al. (2021) ที่พบว่า การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การสนับสนุนจากอาจารย์ และบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี สามารถส่งเสริมความตั้งใจเลือกอาชีพในสายบัญชี

กล่าวโดยสรุป ผลการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ในครั้งนี้ สนับสนุนความเหมาะสมของโครงสร้างโมเดลภายใต้กรอบแนวคิดของ SCCT ทั้งในด้านความตรงและความเที่ยงของโมเดลการวัด และความสามารถในการอธิบายความตั้งใจเลือกอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในบริบทประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ช่วยเสริมความแม่นยำในการยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแฝงและตัวบ่งชี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า โมเดลนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมแนะแนวอาชีพ หรือพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการตัดสินใจในเส้นทางอาชีพของนักศึกษาด้านบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวอาชีพ และการจัดการเรียนรู้ ในหลักสูตรบัญชีระดับปริญญาตรี โดยเน้นการส่งเสริมองค์ประกอบทั้ง 3 ได้แก่ การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพบัญชี การกระตุ้นให้นักศึกษาตั้งใจแสวงหาความรู้ และการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการตัดสินใจในเส้นทางอาชีพ

1.2 หน่วยงานอุดมศึกษา เช่น คณะหรือสาขาวิชาการบัญชี สามารถใช้โมเดลการวัดนี้ในการประเมินแนวโน้มความตั้งใจของนักศึกษาในแต่ละปีการศึกษา เพื่อวางแผนกิจกรรมเสริมหลักสูตร และปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและแรงจูงใจของนักศึกษา

1.3 หน่วยงานภาครัฐและองค์กรวิชาชีพ เช่น สภาวิชาชีพบัญชี สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการออกแบบนโยบายหรือแผนพัฒนาบุคลากรสายบัญชีในระยะยาว โดยเน้นการพัฒนาความเชื่อมั่นและความผูกพันของนักศึกษาต่อวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายการศึกษาไปยังนักศึกษาในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี เช่น บริหารธุรกิจ การเงิน หรือระบบสารสนเทศ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของโมเดลในแต่ละสาขา

2.2 การวิจัยในอนาคตอาจพิจารณาเพิ่มเติมตัวแปรแทรกหรือตัวแปรกำกับ เช่น อิทธิพลของครอบครัว สื่อสังคม หรือประสบการณ์ฝึกงาน เพื่อขยายความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในวิชาชีพบัญชี

2.3 แนะนำให้มีการวิจัยเชิงติดตาม (longitudinal study) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความตั้งใจในช่วงเวลาต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นปีต้นจนถึงก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาแนวทางการสนับสนุนที่เหมาะสมตามช่วงพัฒนาการของนักศึกษา

2.4 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้การเก็บข้อมูลจากหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) หรือการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ และอธิบายเชิงคุณภาพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 18(มกราคม-ธันวาคม), 375-396.
- Bandura, A. (1986). **Social foundations of thought and action: A social cognitive theory**. Prentice-Hall.
- Bentler, P. M., & Chou, C. P. (1987). Practical issues in structural modeling. **Sociological Methods & Research**, 16(1), 78-117.
- Bollen, K. A. (1989). **Structural equations with latent variables**. Wiley.
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha: An examination of theory and applications? **Journal of Applied Psychology**, 78(1), 98-104.
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, J. A. (2000). **Introduction to LISREL: A guide for the uninitiated**. SAGE Publications.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. **Journal of Marketing Research**, 18(1), 39-50.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). **Multivariate data analysis** (7th ed.). Pearson Education.
- Hatane, S. E., & Setiono, F. J. (2019). The intervening effect of current knowledge enhancement on attitude and intention to choose accounting career. **Binus Business Review**, 10(2), 119-130.
- Hatane, S. E., Kurniawan, H., Tarigan, J., & Riadi, R. M. (2021). The role of learning environment, attitude, and intention to enhance knowledge toward accounting career choice. **International Journal of Evaluation and Research in Education**, 10(1), 48-55.

- Hatane, S. E., Setiono, F. J., Setiawan, F. F., Samuel, H., & Mangoting, Y. (2021). Learning environment, students' attitude and intention to enhance current knowledge in the context of choosing accounting career. **Journal of Applied Research in Higher Education**, 13(1), 79–97.
- Kelloway, E. K. (2015). **Using Mplus for structural equation modeling: A researcher's guide**. Sage Publications.
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. **Journal of Vocational Behavior**, 45(1), 79–122.
- Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (2000). Contextual supports and barriers to career choice: A social cognitive analysis. **Journal of Counseling Psychology**, 47(1), 36–49.
- Min-En, L., Teck-Heang, L., Teng-Tenk, T., Melissa, Boon-Liat, C., & Wai-Mun, H. (2024). Accounting internships: A qualitative investigation on issues and challenges. **International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences**, 14(6), 487–506.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). **A beginner's guide to structural equation modeling** (3rd ed.). Lawrence Erlbaum.
- Wulan, D. F., Oktavia, R., & Syaipudin, U. (2023). The reasons why accounting student (not) pursuing public accounting profession: A systematic literature review. **Ilomata International Journal of Tax and Accounting**, 4(4), 646–667.